

РОЛЬ ФАНДРЕЙЗИНГУ У РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Галунець Н. І., старший викладач
e-mail: galunetsni@gmail.com

Миколаївський національний аграрний університет

Реформа децентралізації створила нові можливості для модернізації дієвої системи державного управління та місцевого самоврядування щодо активізації просторового планування територіальних громад, формування нових точок економічного зростання, забезпечення соціальних стандартів мешканців, розвитку інфраструктури, надання адміністративних послуг в громаді, тощо. Така активізація планувальної діяльності вимагає від органів влади територіальних громад проводити постійну роботу з пошуку шляхів залучення позабюджетних (альтернативних) коштів для вирішення зазначених завдань. Тому очевидним є той факт, що один із методів, ефективність якого підтверджено світовим досвідом, для розвитку територіальних громад є фандрайзинг.

Фандрейзинг (англ. Fundraising) – процес залучення грошових та інших ресурсів організацією (переважно некомерційною /благодійною) з метою реалізації певного соціального проекту або серії проектів, об'єднаних однією спільною ідеєю, або ж «вектором руху». Кошти можуть надходити від різноманітних благодійників і в різноманітному вигляді, а саме, якщо це:

- приватна особа, то інструменти залучення ресурсів можуть бути у вигляді одноразових дрібних чи великих пожертв, у вигляді надання в користування безоплатно майна, волонтерства чи членських внесків, відрахування із заробітної плати, у вигляді заповіту на користь об'єкта фінансування, різноманітні івент-заходи та платформи спільнокошту;

- комерційні організації – в цьому разі інструментами залучення ресурсів будуть благодійні пожертви, спонсорські внески в обмін на популяризацію. безвідплатна «оренда» робочого часу, надання безкоштовних послуг, натуральні внески, волонтери;

- фонди (міжнародні донорські організації) – інструментами залучення ресурсів є різного роду гранти, матеріальна підтримка, технічна допомога та плата за послуги;

- урядові організації, то основними інструментами у цьому випадку будуть гранти, контакти та матеріальна підтримка;

- власна громадська організація або інші якісь громадські організації, то тоді інструментами фінансування можуть виступати: членські внески, послуги та товари, соціальне підприємництво, сувенірна продукція, партнерство, матеріальна підтримка, грошова підтримка та волонтерство [1].

У результаті, суб'єктами фандрейзингу на рівні територіальної громади можуть виступати освітні заклади (школи, дитячі садочки, коледжі,

університети); заклади охорони здоров'я (лікарні); заклади культури (музеї); релігійні об'єднання. Саме це є найбільш соціально вразливим та ресурсопотребуючим суб'єктивним складом, як на території громади, так і суспільства в цілому.

Перспективним об'єктом фандрейзингової діяльності можуть стати окремі громадяни та волонтерські групи громадян самої територіальної громади. Таким чином українські релігійні громади власні грошові ресурси могли б спрямувати на вирішення соціальних та інших проблем окремих територіальних утворень. Для вирішення найважливіших суспільних проблем, слід виділити такі завдання фандрейзингу: залучення ресурсів для реалізації цільових культурних, наукових, освітніх, творчих, гуманітарних, соціально важливих програм та проєктів; аналіз ефективності діяльності організації; визначення нових ідей для майбутніх програм та проєктів; підтримку цільових груп і допомогу в самореалізації індивідів; підвищення іміджу організації та зміцнення довіри громадськості до неї; інформування громадськості щодо проблем, які вирішує організація [2].

Виходячи з сутності фандрейзингу, зауважимо, що метою фандрейзингової діяльності у розвитку територіальних громадах має бути не скільки разове залучення коштів для втілення певного проєкту, а налагодження довгострокових партнерських відносин та тривалої співпраці зі структурами бізнесу та окремими громадянами, які зможуть і в майбутньому брати участь як донори у важливих для громади проєктах розвитку територіальної громади.

Дослідження наукових та практичних джерел з даного напрямку надали нам можливість виділити основні етапи фандрейзингу у розвитку територіальних громад, зокрема:

- ідентифікації соціально важливих проблем в територіальній громаді;
- постановки мети та встановлення завдань щодо вирішення проблем громади;
- планування та розробки проєктів, спрямованих на вирішення проблем територіальних громад;
- розробки фандрейзингового пошукового комплексу;
- сегментації донорів на групи за критерієм ставлення до окреслених проблем громади;
- залучення донорів до фінансування кожного сегменту чи проєкту запропонованого територіальною громадою;
- реалізації завдань сегменту чи проєкту та постійний контроль за їх виконанням;
- оцінювання результатів фандрейзингової діяльності та звітування перед донорами;
- організації зворотного зв'язку між бенефіціарами та донорами [3, с. 7],

З приводу останнього етапу, зауважимо, що для забезпечення довгострокового позитивного суспільного ефекту необхідно аби відбувався безперервний зворотній зв'язок між бенефіціарами та донорами. У світі для забезпечення довготривалих відносин об'єкта та суб'єкта фандрейзингу застосовується низка наступних інструментів: краудсорсинг – шляхом

вирішення суспільно вагомих проблем за допомогою залучення великого числа приватних осіб через інформаційні технології; благодійні сервітути – через право встановлення сервітутів земельних ділянок або іншого нерухомого майна на користь бенефіціарів за умови їх використання для цілей суспільно корисної діяльності; ендавмент – як сума коштів або вартість іншого майна, призначеного для інвестування на певний термін, чи пасивні доходи від інвестування, призначені для використання у суспільно корисній діяльності на користь територіальної громади [4].

Переваги фандрейзингу у розвитку територіальних громад отримують як і органи місцевої влади у вигляді залучення позабюджетних коштів для вирішення нагальних проблем соціально-економічного розвитку громади; громадськість отримуючи розширенні можливості для втілення проєктів, які мають вагомий соціально-економічний чи екологічний ефект для територіальної громади; суб'єкти господарювання виступаючи у ролі донора отримую різного роду непрямі економічні вигоди, репутаційні та комунікаційні вигоди, тощо. Також, варто пам'ятати, що здійснення фандрейзингу для розвитку територіальних громад вимагає відповідних умінь, навичок та компетентності від працівників органів місцевого самоврядування та громадських діячів, які долучаються до вирішення місцевих проблем у своїй територіальній громаді. Тому необхідно здійснити активну роз'яснювальну роботу, через тренінги, семінари, круглі столи для представників територіальних громад.

Отже, з вище викладеного можна зробити висновок, що фандрейзинг — це не складно, здійснення його є ефективним інструментом для залучення додаткових ресурсів у розвиток територіальних громад. Поряд з тим, фандрейзинг як процес потребує планування, аналізу, звітування. Він буде ефективним лише тоді, якщо ним займатися постійно. Знаючи алгоритм роботи з донором, територіальні громади мають всі шанси реалізувати особливо значущі проєкти за кошти, залучені зовні. Більше того, спробувавши вперше, отримаєте досвід та будете продовжувати використовувати цей інструмент для розвитку територіальної громади і надалі.

Список використаних джерел:

1. Загайний В., Кузьма Н., Рудюк Ю. *Фандрейзинг: практичний посібник*. Департамент МТД та міжнародного співробітництва, 2017 р – 8 с.
2. Чернявська О. В. Соколова А. М. *Фандрайзинг : навч. посіб.* – 2-е вид., з доопрац. та допов. – Київ : Алерта, 2015. 272 с.
3. Овсянюк-Бердадіна О. Ф. *Перспективи використання фандрайзингу для розвитку об'єднаних територіальних громад*. *Наук. вісн. Херсон. держ. ун-ту. Сер. «Економічні науки»*. – Херсон, 2016. – Вип. 21, ч. 2. – С. 34-37
4. Солосіч О. С. Кириченко С. О. *Фандрайзинг як інструмент реалізації соціальних ініціатив та розвитку ресурсного потенціалу об'єднаних територіальних громад*. *Матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф.: Регіональний розвиток України: проблеми та перспективи (27 – 28 квіт. 2017 р. м. Київ); ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана»*. – Київ : КНЕУ, 2017. – С. 185-190.